

Tro aldrig at seriøse økonomer er profeter

Børsen den 7 juni 2017

Der har på det seneste kørt en diskussion om konsekvenserne af automatisering og indførelsen af robotter og "intelligent" teknologi i samfundet. Nogle argumenterer endda, at borgerløn er nødvendig, fordi mange mennesker bliver overflødige, når deres job bliver automatiserede.

Debatten er dog svært forvirret og mange argumenter er tæt på rent nonsens. Modargumentet, at så må økonomerne forklare, hvor de nye job bliver skabt, kræver endda, at økonomer er profeter.

Der er ingen tvivl om, at yderligere automatisering, robotisering og anden intelligent teknologi vil ændre på måden, hvorpå vi producerer ting, og på efterspørgslen efter arbejdskraft. I takt med at teknologien bliver bedre og billigere, erstatter den naturligvis en række arbejdspladser og i særlig grad i samfund, hvor fagforeninger eller staten opretholder høje mindstelønninger.

Det er denne proces, der får mange til at forudse langt større arbejdsløshed i fremtiden, når der "ikke længere er brug for dem", der indtil nu har arbejdet i traditionelle produktionserhverv. Et af de nye politiske temaer er derfor, hvad man skal gøre med de overflødige i fremtiden?

Er man en bare nogenlunde kapabel nationaløkonom, ved man at disse påstande er vrøvl. Diskussionen er den samme, som lå bag maskinstormerne i 1800-tallets England, der ødelagde moderne væve, og bag frykten for samlebåndet først i 1900-tallet. I begge tilfælde blev der skabt millioner af nye job andre steder og i andre sektorer, og de fleste af dem var job, som ingen havde forestillet sig.

Den logiske grund til at de nye job skabes, er, at folk bruger deres penge. Ny teknologi, der overflødiggør nogle job, gør også en lang række varer meget billigere. Det betyder, at millioner af mennesker får et økonomisk overskud. Dette overskud bruger de på andre varer, anden service eller nye investeringer.

I anden produktion og serviceerhverv skabes der således nye job, men hvilke steder og hvilke job afhænger fuldstændigt af, hvad folk vælger at bruge pengene på, og hvilke nye idéer, de får.

Det politiske problem opstår, når politikere og andre kræver, at økonomer viser dem, hvilke nye job der kommer til at skabes - ellers nægter de at tro på, at de eksisterer.

Det kan ikke lade sig gøre, da en stor del af disse varer og serviceydelser netop er nye. Kravet indebærer derfor, at økonomer skal være profeter, der kan forudsige fremtiden, før den er sket. Ingen kunne dog have forudset, at en stor del af 1950'ernes økonomiske overskud ville blive brugt på fjernsyn, rejser og rengøring.

En stor del af de nye job kommer derfor sandsynligvis til at være servicejob, men uden at vi kan sige noget detaljeret. Retningen er klar, men detaljerne afhænger af nye forbrugsvalg, ingen har taget, og innovation ingen har fundet på endnu.

Det kræver en profet at påstå, at man kender dem. Seriøse økonomer er ikke profeter.

Christian Bjørnskov